

YOSHLARNING INTELLEKTUAL VA MA'NAViy SALOHIYATINI YUKSALTIRISH

Valiyeva Parizoda Dilshod qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti Tarix fakulteti Milliy g'oya,
ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi 101-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlarning intellektual va ma'naviy salohiyatini yuksaltirishning dolzarb masalalari keng yoritilgan. Hozirgi tezkor taraqqiyot davrida har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlay oladigan va yuksak axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan yosh avlodni tarbiyalash muhim vazifa hisoblanadi. Maqolada ta'lim tizimining samaradorligini oshirish, oilaviy tarbiya va ijtimoiy muhitning yoshlar kamolotiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar orqali yoshlarning intellektual salohiyatini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash orqali barkamol shaxsni shakllantirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: yoshlar, intellektual salohiyat, ma'naviy tarbiya, ta'lim tizimi, innovatsiya, barkamol avlod, ijtimoiy muhit, oilaviy tarbiya, axloqiy qadriyatlar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются актуальные вопросы повышения интеллектуального и духовно-нравственного потенциала молодежи. В условиях стремительного развития современного общества особое значение приобретает воспитание всесторонне развитого поколения, способного к самостоятельному мышлению и обладающего высокими моральными качествами. В статье анализируется роль системы образования, семейного воспитания и социальной среды в формировании личности молодежи. Также рассматриваются возможности развития интеллектуального потенциала с использованием современных технологий и инновационных подходов. Особое внимание уделяется укреплению духовных ценностей как важному фактору формирования гармонично развитой личности.

Ключевые слова: молодежь, интеллектуальный потенциал, духовно-нравственное воспитание, система образования, инновации, гармонично развитая личность, социальная среда, семейное воспитание, моральные ценности.

Abstract: This article examines the current issues of enhancing the intellectual and spiritual potential of young people. In the context of rapid global development, educating a well-rounded generation capable of independent thinking and possessing high moral values has become a priority. The article analyzes the role of the education system, family upbringing and the social environment in shaping the personality of youth. Furthermore, it explores the opportunities for developing intellectual potential through modern technologies and innovative approaches. Special attention is given to strengthening spiritual values as a key factor in forming a harmoniously developed individual.

Keywords: youth, intellectual potential, spiritual and moral education, education system, innovation, well-rounded personality, social environment, family upbringing, moral values.

Yosh avlodning intellektual va ma'naviy salohiyati jamiyatning bugungi holati va ertangi taraqqiyotini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Hozirgi davrda nafaqat chuqur bilimga ega, balki mustahkam ma'naviy qarashlarga ega bo'lgan yoshlarni tarbiyalash muhim vazifaga aylanmoqda, chunki zamon talablariga mos, raqobatbardosh va ongli shaxsni shakllantirish har bir jamiyat oldida turgan ustuvor masalalardan biridir. Axborot oqimining keskin ortib borishi, turli madaniy ta'sirlarning kuchayishi yoshlarning dunyoqarashi va qadriyatlariga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda, shu sababli ularning nafaqat bilim darajasini oshirish, balki to'g'ri hayotiy pozitsiyani shakllantirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq ruhda tarbiyalash zarurati ortib bormoqda. Bu jarayonda ta'lim tizimi bilan bir qatorda oila va jamiyatning o'zaro uyg'un hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi, mazkur maqolaning maqsadi yoshlarning intellektual va ma'naviy salohiyatini yuksaltirish omillarini tahlil qilish hamda bu boradagi samarali yondashuvlarni yoritishdan iborat. Yoshlarning intellektual salohiyatini yuksaltirish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi, bugungi kunda bilim berish jarayoni faqat nazariy ma'lumotlar bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarga yechim topish ko'nikmalarini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. Shu bois, ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, interaktiv usullardan foydalanish hamda raqamli ta'lim resurslarini keng qo'llash dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa yoshlarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning intellektual salohiyatini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi, yoshlarning intellektual rivojlanishida oila muhitining o'rni beqiyosdir. Oilada yaratilgan sog'lom ma'naviy muhit, ota-onalarning farzand tarbiyasiga mas'uliyat bilan yondashuvi yoshlarning kelajakdagi muvaffaqiyatini belgilab beradi. Ayniqsa, yoshlarni kitobxonlikka jalb etish, ularning mustaqil bilim olishga bo'lgan intilishini qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy faolligini rag'batlantirish muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi uzviy hamkorlik yoshlarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Ma'naviy salohiyatni yuksaltirish esa yoshlarni barkamol shaxs sifatida shakllantirishning ajralmas qismidir. Ma'naviy tarbiya orqali yoshlarda milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik tuyg'usi, axloqiy poklik va ijtimoiy mas'uliyat hissi shakllanadi. Bugungi globallashtirish sharoitida turli yot g'oyalar va zararli axborotlar oqimi kuchayib borayotgan bir paytda yoshlarni ma'naviy jihatdan mustahkamlash, ularni mustaqil va sog'lom fikr yurita oladigan shaxslar etib tarbiyalash dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. So'nggi yillarda O'zbekistonda yoshlarning intellektual va ma'naviy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan tizimli islohotlar amalga oshirilmog'da. Xususan, ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, zamonaviy maktablar va oliy o'quv yurtlari filiallarini ochish orqali yoshlarning sifatli ta'lim olish imkoniyatlari kengaytirildi. Bundan tashqari, iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida turli stipendiyalar, grantlar va tanlovlar yo'lga qo'yildi. Shuningdek, yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish va ularning qiziqishlarini rivojlantirish maqsadida muhim tashabbuslar ilgari surildi. Jumladan, yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini oshirish, sportga jalb qilish, axborot texnologiyalarini o'rganishga qiziqishini kuchaytirish va san'atga bo'lgan e'tiborini oshirishga qaratilgan loyihalar keng yo'lga qo'yildi. Bu borada yoshlarning ma'naviy va jismoniy kamolotini ta'minlashga xizmat qiluvchi kompleks yondashuvlar amaliyotga tatbiq etilmoqda. Bundan tashqari, yoshlarni har tomonlama

qo'llab-quvvatlash, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish maqsadida davlat tomonidan qator dasturlar amalga oshirilmoqda. Yoshlar bandligini ta'minlash, ularni tadbirkorlik faoliyatiga jalb etish, startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash orqali ularning jamiyatdagi faolligini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu kabi islohotlar yoshlarning nafaqat intellektual, balki ma'naviy jihatdan ham yetuk bo'lib shakllanishiga xizmat qilmoqda. Umuman olganda, yoshlarning intellektual va ma'naviy salohiyatini yuksaltirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, unda ta'lim tizimi, oila, jamiyat hamda davlat siyosatining o'zaro uyg'unligi muhim ahamiyat kasb etadi. Faqatgina ana shunday tizimli yondashuv orqali kelajakda yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo'sha oladigan barkamol avlodni tarbiyalash mumkin. Xulosa shuki, yoshlarning intellektual va ma'naviy salohiyatini yuksaltirish jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Globallashuv sharoitida bilimli, mustaqil fikrlaydigan va yuksak ma'naviy qadriyatlarga ega yoshlarni tarbiyalash dolzarb ahamiyat kasb etadi. Bu borada ta'lim, tarbiya va ijtimoiy muhitning uyg'unligi katta rol o'ynaydi.

Mamlakatimizda yoshlar siyosati doirasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar natijasida yoshlarning bilim olish, kasb egallash va o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa ularning jamiyatda faol o'rin egallashiga zamin yaratadi. Natijada, yosh avlodni to'g'ri yo'naltirish va har tomonlama qo'llab-quvvatlash orqali kelajakda yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo'sha oladigan barkamol avlodni shakllantirish mumkin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020 (5-,7-,12-moddalar).
2. O'zbekiston Respublikasi "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. 45–80-betlar.
4. Pedagogika (darslik). – Toshkent: O'qituvchi, 2019. 110–150-betlar.